

Folketingets Kommunaludvalg

Dato: 11 MAJ 2004
Kontor: Stabsenheden
J.nr.: 2004-21011-4
Sagsbeh.: lbh
Fil-navn: FolketingFølgebrevekomudv

1. Vedlagt fremsendes i 70 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 20, (Alm. del - bilag 168), som Folketingets Kommunaludvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 7. april 2004.

Med venlig hilsen

Lars Løkke Rasmussen / Lise Brandi-Hansen

Folketingets Kommunaludvalg – 70 eks.

2. Kopi til: alle sagsbeh. i Kommunalafdelingen
Ø. afd.
Afdelingschef Hans B. Thomsen
Afdelingschef Thorkil Juul
Ministersekretariatet
Ulla Østergaard
Samling

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Dato:

11 MAJ 2004

Kontor: Stabsenheden

J.nr.: 2004-21011-4

Sagsbeh.: lbh

Fil-navn: folketingsspsm/komudv20.5

Besvarelse af spørgsmål nr. 20 (Alm. del – bilag 168), som Folketingets Kommunaludvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 7. april 2004

Spørgsmål 20:

"Er kommunalfuldmagten til hinder for, at et amt eller en kommune kan modtage royalties, hvis det/den har udviklet et IT-produkt i samarbejde med en privat virksomhed, og produktet sælges videre?"

Svar:

1. De almindelige kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse (de såkaldte kommunalfuldmagtsregler) finder anvendelse i tilfælde, hvor den skrevne lovgivning ikke regulerer kommunernes mulighed for at påtage sig opgaver.

Efter kommunalfuldmagtsreglerne kan kommuner (og amtskommuner) som udgangspunkt ikke drive handel, håndværk, industri og finansiel virksomhed, medmindre der foreligger lovhjemmel hertil.

Denne afgrænsning beror på principielle overvejelser om, hvilke opgaver der hører under henholdsvis den offentlige og den private sektor. Herudover beror afgrænsningen på hensynet til lige konkurrence på erhvervsmarkedet, til at undgå indgreb i de markedsmekanismer, der regulerer erhvervslivet, samt hensynet til kommunens økonomi.

De nævnte kommunalretlige grundsætninger, hvorefter det som udgangspunkt ikke er en kommunal opgave at drive handel, håndværk, industri og finansiel virksomhed, gælder uanset, om denne virksomhed i det konkrete tilfælde indebærer økonomisk risiko for kommunerne, og uanset om der i det konkrete tilfælde påføres private virksomheder konkurrence. Dette har bl.a. sammenhæng med, at de reale grunde, som har ført til den gældende afgrænsning af de kommunale opgaver på erhvervsområdet, rækker videre end til varetagelsen af de nævnte to hensyn.

Kommunestyret og private erhvervsdrivende virksomheder er således underlagt vilkår, der med hensyn til beslutningsprocessen og ansvarsforholdene er grundlæggende forskellige. Kommunestyret er opbygget med henblik på at varetage fællesskabsopgaver for et lokalsamfund, og ikke med henblik på at producere og afsætte varer og tjenesteydelser på et marked.

Det nævnte udgangspunkt, hvorefter kommuner ikke må drive handel, håndværk, industri og finansiel virksomhed fraviges af hensyn til kommunens forpligtelse til at udnytte sine ressourcer forsvarligt for så vidt angår produktion til eget brug. Kommuner har således en almindelig adgang til at forsyne sig selv med varer og tjenesteydelser i det omfang, kommunen finder, at den herved bedst kan varetage sin forpligtelse til at udnytte de kommunale ressourcer forsvarligt. En kommune kan endvidere – for at undgå værdispild – på visse betingelser lovligt afsætte eventuelle biprodukter fra kommunal virksomhed, samt i et vist begrænset omfang sælge overkapacitet og således varetage opgaver, der normalt ikke er kommunale. Det er endelig antaget i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur, at kommuner i et meget begrænset omfang kan varetage accessoriske opgaver, dvs. opgaver, der i princippet ikke er kommunale, men som knytter sig naturligt og tæt til varetagelsen af kommunale opgaver.

For så vidt angår salg af viden er det antaget i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis, at kommuner i overensstemmelse med de regler, der gælder for salg af kommunale biprodukter, kan sælge viden, som er oparbejdet i den kommunale forvaltning eller i kommunale institutioner m.v. Det er en betingelse, at salget sker for at undgå værdispild. Det kræves endvidere, at kommunen ikke i forbindelse med salg påtager sig en uacceptabel risiko, og at den pågældende kommunale viden afhændes til markedspris.

Der kan som udgangspunkt ikke foretages nogen bearbejdning af den kommunale viden, der ønskes solgt. Dersom det ikke er muligt at afhænde den omhandlede viden, uden at der sker en vis bearbejdning af denne, f.eks. tilpasning til købers særlige behov, vil der i et vist omfang kunne ske en sådan bearbejdning. Det vil dog være en forudsætning, at udgiften hertil står i et rimeligt forhold til den forventede indtjening.

Det er tillige en betingelse, at bearbejdningen ikke har et sådant omfang, at den antager karakter af en ny selvstændig produktion. Bearbejdningen af den viden, der ønskes afhændet, må således ikke være så omfattende, at der er tale om en selvstændig rådgivningsopgave. Ved bedømmelsen af, om de nævnte betingelser er opfyldt, vil hensynet til at undgå, at det private erhvervsliv påføres konkurrence af kommuner, indgå med betydelig vægt.

Efter kommunalfuldmagtsreglerne er det herudover en generel betingelse for, at en kommune lovligt kan modtage vederlag for aftaler, som en privat indgår med tredjemand, at kommunen selv lovligt kan indgå aftaler svarende til de aftaler, som den private indgår. Dette skyldes, at en kommune ikke ved at indskyde et ekstra led mellem kommunen og en bestemt aktivitet kan udvide kommunalfuldmagtens grænser.

Efter kommunalfuldmagtsreglerne kan en kommune således alene under overholdelse af de nævnte betingelser i erhvervsmæssigt øjemed afsætte viden oparbejdet i kommunen.

2. Til belysning af, hvad de nævnte betingelser betyder i en sag, hvor en kommune har udviklet et IT-produkt i samarbejde med en privat virksomhed, og produktet sælges videre, kan fra tilsynsmyndighedernes praksis nævnes en sag, som Indenrigsministeriet i 2000 tog stilling til.

I sagen var der tale om, at et kommunalt fællesskab i forbindelse med driften af rensningsanlæg i samarbejde med en privat virksomhed havde udviklet et datalagrings- og databehandlingssystem, som man ønskede at tilbyde andre private virksomheder. Der forelå et udkast til rammeaftale mellem det kommunale fællesskab og den private virksomhed, der indebar, at fællesskabet skulle modtage 10 % af det vederlag, som den private virksomhed kunne opnå ved salget af systemet til tredjemand. Det kommunale fællesskab fik således efter aftalen en vis andel af den fortjeneste, som den private virksomhed ville opnå ved salg af systemet til tredjemand.

Indenrigsministeriet udtalte i sagen bl.a., at dette efter ministeriets opfattelse indebar, at det kommunale fællesskab efter aftaleudkastet måtte anses at deltage i den private virksomheds opgaver i forbindelse med salg af systemet, herunder videreudvikling mv. Dette gjaldt uanset, at det kommunale fællesskab ikke selv (bortset fra en vis deltagelse i markedsføringen af systemet) forestod videreudviklingen og salget af systemet til tredjemand, men alene indirekte via modtagelse af vederlag deltog i de enkelte aftaler, som den private virksomhed indgik.

Indenrigsministeriet fandt videre, at det kommunale fællesskab lovligt kunne modtage vederlag for de aftaler, den private virksomhed indgik med tredjemand, i det omfang fællesskabet i overensstemmelse med kommunalfuldmagtsreglerne lovligt selv kunne have indgået aftaler svarende til de aftaler, som den private virksomhed indgik.

Indenrigsministeriet måtte imidlertid efter de foreliggende oplysninger lægge til grund, at udkastet til aftale mellem det kommunale fællesskab og den private virksomhed ikke indeholdt tilsvarende begrænsninger af indholdet af de aftaler, som det kommunale fællesskab skulle have vederlag for, som de ovenfor beskrevne begrænsninger efter kommunalfuldmagtsreglerne.

Det var således Indenrigsministeriets opfattelse, at det kommunale fællesskab ikke efter kommunalfuldmagtsreglerne lovligt kunne indgå det foreliggende aftaleudkast, hvorefter fællesskabet skulle modtage 10 % af det vederlag, som den private virksomhed kunne opnå ved salget af systemet til tredjemand.

Indenrigsministeriet bemærkede, at det efter ministeriets opfattelse formentlig ville være inden for rammerne af kommunalfuldmagtsreglerne, såfremt der blev indgået en ny aftale, hvorefter det kommunale fællesskab ikke deltog i den private virksomheds opgaver i forbindelse med salg af systemet, men alene stod for demonstration af systemet på rensningsanlægget samt modtog et fast vederlag herfor.

Det, Indenrigsministeriet i den pågældende sag gav udtryk for, vedrørte betydningen af, at det kommunale fællesskab skulle opnå en vis andel af den private virksomheds fortjeneste ved videresalg af systemet. Denne retsopfattelse ville også have været gældende, hvis der i sagen havde været tale om, at det kommunale fællesskab skulle modtage en anden form for royalties, hvis størrelse havde været afhængig af omfanget af den private virksomheds videresalg af systemet.

3. På grund af kommunalfuldmagtsreglernes karakter af uskrevne kommunalretlige grundsætninger er de ikke til hinder for, at der i den skrevne lovgivning sker en regulering af kommuners opgavevaretagelse på et givet område, der fraviger kommunalfuldmagtsreglerne. Kommuners mulighed for at varetage opgaver efter kommunalfuldmagtsreglerne vil således altid kunne blive enten udvidet eller begrænset i den skrevne lovgivning.